נוכחות חזבאללה באזורי הפיילוט במסווה של ארגונים אזרחיים

דרור דורון

עיקרים

- בחודש יוני 2026, נחתם הסכם מסגרת בין ישראל ולבנון בחסות ארה"ב. ההסכם נועד להסדיר את נסיגת צה"ל מהאזורים שעליהם השתלט במהלך העימות האחרון עם חזבאללה, והעברת האחריות עליהם לרשויות בלבנון. במסגרת ההסכם נקבעו "אזורי פיילוט" לצורך בחינת מימוש ההבנות על ידי הצדדים ומסוגלותו של צבא לבנון לפרק את תשתיות ומערכי חזבאללה ולמנוע את חזרת הארגון למרחב.
- בחלוף כחודשיים מחתימת ההסכם ניכר כי צבא לבנון מתקשה לעמוד בדרישות הביטחוניות המתחייבות מההסכם, בעוד שבשטח, נרשמת פעילות ערה של ארגונים הכפופים או בעלי זיקה לחזבאללה, המהווים כסות לפעילותו הצבאית של הארגון ומאפשרים לו אחיזה ונוכחות במרחבים אלה.
- שני הארגונים הבולטים בפעילותם הם; "ארגון הבריאות האסלאמי", הכפוף למועצה המבצעת של חזבאללה, ואגודת "ותעאונו", העוסקת בקידום מיזמי סיוע ושיקום של תשתיות אזרחיות.
- **להערכת מכון עמית, פעילות ארגונים אלה במרחב הפיילוט עומדת בסתירה להסכם המסגרת ומעידה על הקושי והמורכבות של ממשלת לבנון לפעול כנגד נוכחות חזבאללה וזרועותיו האזרחיות השונות הפועלות בדרום לבנון. לכך יש להוסיף את הקשיים המשפטיים ואת היעדר הסמכות החוקית של צבא לבנון לערוך חיפושים בנכסים אזרחיים בבעלות פרטית, על אף השימוש שעושה חזבאללה בנכסים אלו ככיסוי לפעילותו הצבאית.**

ארגון הבריאות האסלאמי

- הארגון הוקם בשנת 1984 והוא מעניק שירותים רפואיים לפעילי חזבאללה ולכלל האוכלוסייה השיעית. הארגון כפוף למועצה המבצעת של חזבאללה,[1] ומפעיל רשת נרחבת של בתי חולים, מרכזים רפואיים ומרפאות הפרוסים בקרב האוכלוסייה השיעית ברחבי לבנון (ובעיקר בדרום לבנון). בשל אופי פעילותו, הארגון מהווה חלק מהמעטפת האזרחית התומכת בפעילות הצבאית של הארגון. אנשי הארגון מעניקים שירותי בריאות לפעילי חזבאללה (בשגרה ובחירום), מפעילים צי אמבולנסים בקרב היחידות הצבאיות, וחלקם אף

[1] המועצה המבצעת מופקדת על הניהול האזרחי, המוסדי והחברתי של חזבאללה, ובכלל זה חינוך, רווחה, בריאות ותיאום פעילותו היומיומית.

פועלים במדי חזבאללה. לאורך השנים נהרגו פעילי ארגון הבריאות אם במהלך פעילותם הרפואית ובין אם במסגרת מילוי משימות צבאיות.[2]

- לאורך השנים, לקחה צמרת חזבאללה חלק פעיל בפעילותו הציבורית הפומבית של ארגון הבריאות האסלאמי. כך לדוגמה, ראש המועצה המבצעת של חזבאללה, האשם צפי אלדין, שאמון על פעילות הארגון, שימש כנציג הבכיר של חזבאללה בעת חנוכת מרפאות ויוזמות רפואיות שונות של הארגון (אתר ארגון הבריאות האסלאמי, 13 ביוני 2016 , צידון אונליין, 7 ביולי 2022).
- כלי תקשורת לבנונים מדווחים על נוכחות של אמבולנסים של "ארגון הבריאות האסלאמי" בכפר זוטר אלע׳רביה, הנחשב לאחד מאזורי הפיילוט, בשעה שנמנעת כניסתם של אמבולנסים מטעם "הצלב האדום" או ארגונים אחרים אל שטח הכפר. בנוסף, צוטטו גורמים בכפר המעידים כי תושבי הכפר, כולל כאלו המוכרים כפעילי חזבאללה, הורשו לשוב לבתיהם, כולל פעילי "רבאט"[3] מטעם הארגון, האמונים על התאום הצבאי בכפר, בדגש על הטמעת התשתיות הצבאיות של הארגון בתוך המרחב האורבני ובכסות האוכלוסייה האזרחית[4] (this is Beirut,20, 22 אוגוסט 2026).
- פעילות "ארגון הבריאות האסלאמי" בכפר זוטר אלע׳רביה זוכה לכיסוי תקשורתי מצד מערך התקשורת של חזבאללה, באופן הנועד לשרת את הנרטיב שלפיו חזבאללה הינו הגוף המרכזי המעניק שירותים לתושבי דרום לבנון (אלמנאר, 25 יולי 2026). פעילות הארגון זוכה לתמיכה והכרה פומבית גם מצד משרד הבריאות הלבנוני בראשו עומד השר, ראכאן נאצר אלדין, מטעם חזבאללה. במסגרת זו מפרסם משרד הבריאות הודעות גינוי לפגיעת צה"ל בפעילי "ארגון הבריאות האסלאמי" הפועלים בדרום לבנון (אלנשרה, 24 ביולי 2026). יצוין כי בעת פעילות הארגון באזור הפיילוט בכפר זוטר אלע׳רביה, דווח כי מחסומי צל"ב בכניסה לכפר אינם מבצעים כל חיפוש בכליהם של התושבים החוזרים לכפר ואינם מוודאים את זהות אלו המבקשים להיכנס לשטח הכפר (this is Beirut, 20 באוגוסט 2026).

מימין: פעילי ארגון הבריאות האסלאמי של חזבאללה בעת פעילות איתור וחילוץ גופות בכפר זוטר אלע׳רביה לצד חיילי צבא לבנון (אתר אלמנאר, 24 ביולי 2026)/ משמאל: ראש המועצה המבצעת של חזבאללה, האשם צפי אלדין, נואם באירוע פומבי של ארגון הבריאות האסלאמי (ערוץ הטלגרם של ארגון הבריאות האסלאמי, 6 ביולי 2022)

---

[2] להרחבה ראה פרסום של מרכז המידע מ-24 יולי 2019: "ארגון הבריאות האסלאמי: מוסד של חזבאללה המעניק שירותי בריאו לפעילים ולאוכלוסייה השיעית בכלל, כאמצעי לרכישת השפעה ולהקמת "מדינה בתוך מדינה".

[3] פעילים המוצבים בעמדות קדמיות; המונח "רבאט" מקורו במסורת האסלאמית ומשמעותו שהייה והיערכות בחזית.

[4] להרחבה על פעילות הרבאט, ראה פרסום דובר צה"ל בנושא מתאריך ינואר 2026, תחת הכותרת: " ה'ראבט 'של חזבאללה נחשף לראשונה וכך צה"ל פועל לסכלו".

אגודת "ותעאונו"

◄ אגודת "ותעאונו" (وتعاونوا, מילולית: "סייעו האחד לשני"), עוסקת בסיוע בתחום המזון והדיור. פעילותה לאורך השנים נחשדה ככזו המעניקה כסות לתשתיות הצבאיות של חזבאללה במרחב. קיימות גרסאות סותרות לגבי מועד הקמת האגודה. יו"ר האגודה, עפיף שומאן, טען בראיון לערוץ תקשורת המקורב לחזבאללה כי האגודה הוקמה רק בשנת 2019, במסגרת הצורך לתת מענה לצרכי האוכלוסייה בעקבות המשבר הכלכלי העמוק אליו נקלעה לבנון, תוך שהוא מכחיש כל כפיפות ארגונית לחזבאללה (אלמאידין, 17 אוקטובר 2022). מנגד, לפי גורמים המזוהים עם מחנה מתנגדי חזבאללה, האגודה הוקמה בשנת 2007 כאחד מלקחי חזבאללה ממלחמת לבנון השנייה, ובמסגרת מאמציו לשקם את הנזקים שנגרמו לכפרים השיעים בדר"ל במהלך המלחמה (אינדיפנדנט-ערביה, 2 ביולי 2025).

משאיות וציוד שהובילה אגודת "ותעאונו" לכפר זוטר אלע'רביה (אתר X של האגודה, 22 באוגוסט 2026)

◄ עפיף שומאן (אבו פצ'ל), העומד בראש האגודה, מוצג בכלי התקשורת בלבנון כחבר חזבאללה, ובעבר אף התבטא בפומבי וציין כי הסיוע שמעניקה האגודה לתושבים, מקורו באיראן, תוך שהוא מביע תודה למחויבות האיראנית לתמיכה בשיעים בלבנון (חשבון ה-X של אלמנאר, 22 יולי 2026). בנוסף, לאור פעילות חריגה של האגודה באזור עכאר בצפון לבנון, המאופיין ברוב סוני, האגודה הואשמה על ידי כלי תקשורת המזוהים עם מתנגדי חזבאללה, כי היא משמשת ככלי להעמקת אחיזת הארגון והשפעתו באזורים סוניים (אלנהאר, 25 בנובמבר 2022). אישוש לטענה זו ניתן אף למצוא בדבריו של שומאן לפיהם פעילות "ותעאונו" באזור נעשית בהנחיית חזבאללה ו"כי אזור עכאר זוכה להתעניינות מיוחדת מצד מזכ"ל חזבאללה חסן נצראללה" (אלשרק אלאוסט, 7 באוגוסט 2023). שומאן אף ערך סיור מתוקשר באזור עם אחראי גזרת הצפון מטעם המועצה המבצעת של חזבאללה, רצ'א אחמד, במהלכו הודה אחמד לשומאן על פעילותה של האגודה (אלעהד, 3 בינואר 2025).

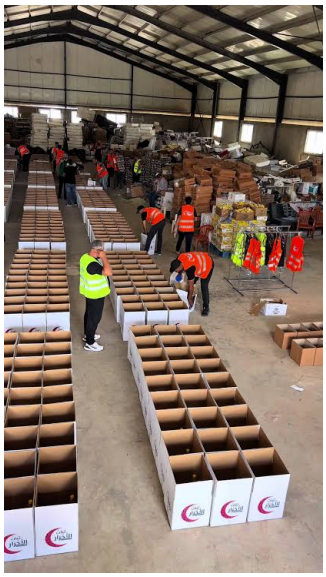

מימין: עפיף שומאן, ראש אגודת "ותעאונו" (דף הפייסבוק, ערוץ אלנבטיה, 15 באוגוסט 2026)
משמאל: אחד ממחסני האגודה (חשבון הטיקטוק של עפיף שומאן, 17 ביולי 2026)

◄ כלי תקשורת בלבנון חשפו בעבר כי פעילות האגודה מהווה למעשה "זרוע רכה" המקדמת את יעדי חזבאללה להעמקת אחיזתו במדינה, ובכלל זה באזורים שהינם בעלי רוב סוני, תוך ניצול העדר כל סיוע מצד מוסדות המדינה הרשמיים (אסאס מדיה, 4 אפריל 2023). יתרה מכך, נטען כי פעילות האגודה מעניקה כיסוי אזרחי לתשתיות צבאיות ולוגיסטיות המשמשות את הזרוע הצבאית של חזבאללה, תוך ציון העובדה כי מרכז של האגודה בעיירה חולא, הותקף על ידי ישראל בטענה ששימש כאתר לאחסון אמצעי לחימה (אמל"ח) (אינדיפנדנט ערביה, 2 יולי 2025).

◄ בכרוזים שפיזר חיל האויר בדרום לבנון נקראו התושבים להימנע מכל קשר עם האגודה, שהוגדרה "צהובה", היינו מזוהה עם חזבאללה (אלנשרא, 4 יוני 2025). כלי תקשורת מקומיים, המתנגדים לחזבאללה, ציטטו גורמים צבאיים שהתראיינו בתקשורת הישראלית ואישרו כי צה"ל תקף תשתיות ומבנים יבילים של האגודה בשל היותה נדבך במהלכי חזבאללה לבסס דריסת רגל מחודשת באזור (ג'נוביה, 15 אפריל 2025).

כרוז שהטיל צה"ל בכפר יארון ובו קריאה לתושבים להימנע מכל קשר עם אגודת "ותעאונו"
(אתר 24, 4 ביוני 2025)

◄ אגודת "ותעאונו", פועלת אף היא באופן גלוי בכפר זוטר אלע'רביה המוגדר כאזור פיילוט. היא ביצעה בו סקר שטח למיפוי הנזקים בו, הציבה בכפר שורה של מבנים יבילים לטובת התושבים והנהגת הכפר, ועמדה מאחורי שליחת משאיות אספקה לתושבי הכפר (חשבון ה-X של האגודה, 15, 22 אוגוסט 2026). פעילות

״ותעאונו״ זוכה לכיסוי תקשורתי ממוקד מצד חזבאללה, כחלק מהקמפיין התודעתי הנועד להבליט את פעילות הארגון לסייע לתושבים החוזרים לכפריהם (אלמנאר, 2 אוגוסט 2026).

◄ הוכחה נוספת לקשר של האגודה עם חזבאללה ניתן למצוא בעובדה שגיוס התרומות לאגודה מבוצע דרך חשבון ייעודי ב"קרצ' אלחסן".[5] המוסד הפיננסי של חזבאללה הנתון לסנקציות אמריקאיות. עובדה זו חשובה במיוחד בשל העובדה שמוסדות פיננסים אחרים בלבנון ניתקו את יחסיהם עם האגודה, ככל הנראה בעקבות החשש להיות חשופים בעצמם לסנקציות אמריקאיות (אלאח'באר, 15 באוקטובר 2025).

◄ עדות נוספות לזיקת האגודה לחזבאללה עולה מקמפיין "הפנים הטובות" שהשיקה האגודה בראשית 2025. קמפיין זה נועד לסייע לחזרת תושבי דרום לבנון לכפריהם כאשר לוגו הקמפיין התבסס על דמות עם פניו של מזכ״ל חזבאללה לשעבר, חסן נצראללה (דף הפייסבוק של האגודה, 4 בפברואר 2025). הקמפיין נתפס בלבנון כמהלך מכוון מטעם חזבאללה לחידוש אחיזתו בכפרי דרום לבנון.

כרזת קמפיין ״הפנים הטובות״ שהושק ע״י אגודת "ותעאונו"
(דף הפייסבוק של האגודה, 4 בפברואר 2025)

[5] מוסד פיננסי המזוהה באופן ישיר עם חזבאללה ופועל כמעין מערכת בנקאית או אגודת אשראי חלופית עבור תומכי הארגון והציבור השיעי בלבנון. להרחבה ראו מחקר של מרכז המידע מ- 23 במאי 2019: "המוסדות החברתיים-כלכליים של חזבאללה: אגודת אלקרצ' אלחסן, מוסד סמי-בנקאי העוסק במתן הלוואות ללא ריבית, בעיקר לבני העדה השיעית".